

Ordlista 5A:1

 Öva orden

Dessa ord ska du träna

term

$$2 + 2 = 4$$

$$\text{term} + \text{term} = \text{summa}$$

$$3 - 1 = 2$$

$$\text{term} - \text{term} = \text{differens}$$

Talen som du räknar med i en addition eller subtraktion kallas termer.

faktor

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$\text{faktor} \cdot \text{faktor} = \text{produkt}$$

Talen som du räknar med i en multiplikation kallas faktorer.

täljare

$$\frac{10}{2} = 5$$

Talet som står över divisionstecknet i divisionen kallas täljare.

nämnare

$$\frac{10}{2} = 5$$


Talet som står under divisionstecknet i division kallas nämnare.


prioriteringsregel

$$3 + (2 \cdot 3) = 9$$

Prioriteringsregeln talar om i vilken ordning uträkningarna i ett uttryck skall göras. Till exempel ska multiplikationer och divisioner räknas före additioner och subtraktioner.

delbart med


$$\frac{9}{3} = 3$$


$$\frac{9}{4} = 2, \text{ rest } 1$$

Ett tal är delbart med ett annat tal om kvoten bildar ett heltal. Talet 9 är delbart med 3. Talet 9 är inte delbart med 4.

kommutativ

$$2+3 \quad 3+2$$

$$2 \cdot 5 \quad 5 \cdot 2$$

En uträkning som kan utföras med samma resultat i båda riktningarna är kommutativ. Räknesätten multiplikation och addition är kommutativa.

olikhet

$$5 > 4 \quad 4 < 5$$

Du känner igen en olikhet på tecknet $<$ eller $>$.

enhet

(en liter)



En enhet är ett överenskommet storleksmått på en storhet. En storhet är något du kan mäta, till exempel längd och volym. Längd mäts i enheten meter och volym i enheten liter.

(en meter)



parentes

En parentes är tecken som du kan skriva i text eller uttryck. Det är ofta två böjda linjer. I matematik visar en parentes vad som ska räknas ut först.

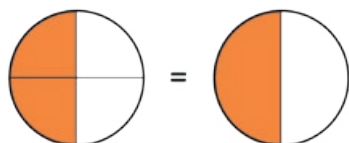
$$2 \cdot (4 + 3) = 2 \cdot 7 = 14$$

Ordlista 5A:2

 Öva orden

Dessa ord ska du träna

samma tal


$$\frac{2}{4} = \frac{1}{2}$$

När du förkortar bråk dividerar du täljaren och nämnaren med samma tal.

liknämninga bråk

$$\frac{1}{4} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{3}{4}$$

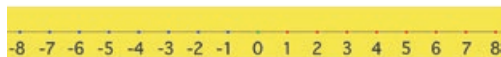
Två eller flera bråk som har lika nämnare kallas för liknämninga bråk.

bråkform

$$\frac{2}{3}$$

Ett tal i bråkform skrivs med täljare, bråkstreck och nämnare. Både täljaren och nämnaren ska vara heltal. Ett tal i bråkform kallas också för ett bråk.

heltal



Heltal är något av de naturliga talen eller deras motsatta (negativa) tal.

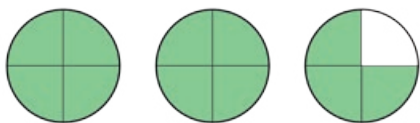
blandad form



$$\frac{3}{3} + \frac{3}{3} + \frac{2}{3} = \frac{8}{3} = 2\frac{2}{3}$$

När bråket är större än 1 kan det skrivas i blandad form. Blandad form består av både heltal och tal i bråkform.

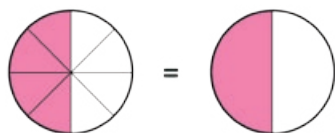
omvandla bråk



$$2\frac{3}{4} = \frac{2 \cdot 4 + 3}{4} = \frac{8 + 3}{4} = \frac{11}{4}$$

När du omvandlar byter du från blandad form till bråkform. Eller från bråkform till blandad form.

förkorta bråk



$$\frac{4}{8} = \frac{4/4}{8/4} = \frac{1}{2}$$

Att förkorta ett bråk innebär att du omvandlar bråket till en enklare form utan att förändra bråkets värde. När du förkortar dividerar du täljaren och nämnaren med samma tal.

enklaste bråkform

$$\frac{5}{10} = \frac{5/5}{10/5} = \frac{1}{2}$$

När du förkortar bråk väljer du det största möjliga tal som du kan dividera jämnt med både täljaren och nämnaren. Enklaste bråkform betyder att det inte går att förkorta mer.

storleksordning



Storleksordning är när något, till exempel saker, tal eller människor är sorterade från den minsta till den största eller tvärt om.

Ordlista 5A:3

 Öva orden

Dessa ord ska du träna

linje



I matematiken är en linje ett streck som inte har någon början eller slut.

parallella linjer



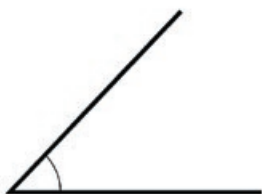
Parallella linjer skär inte varandra. På bilden är linjerna t och m parallella.

stråle



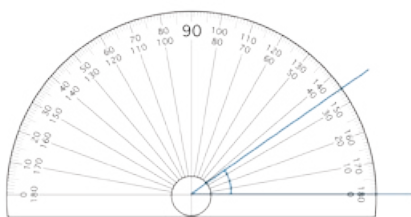
En stråle är en rak linje som är begränsad åt ett håll.

vinkel



En vinkel är området mellan de två sträckor eller strålar som möts i vinkelns spets.

grader



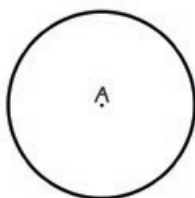
En vinkels storlek anges i grader. Gradskivan används som hjälpmedel för att mäta vinkelns storlek.

cirkel



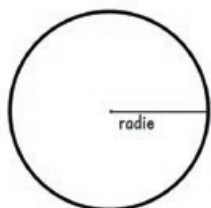
En cirkel är kurva där varje punkt i kurvan har lika långt till mittpunkten.

medelpunkt



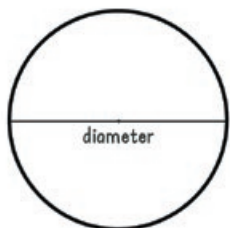
Medelpunkten är samma sak som mittpunkten. En cirkel namnges efter medelpunkten.

radie



Radien är en sträcka som går från en punkt på cirkelns omkrets till cirkelns medelpunkt. Radien är hälften så lång som diametern.

diameter



Diametern är en sträcka som går mellan två punkter på cirkelns omkrets och genom medelpunkten.

cirkelsektor



En cirkelsektor begränsas av en cirkelbåge och två radier.

Ordlista 5A:4

 Öva orden

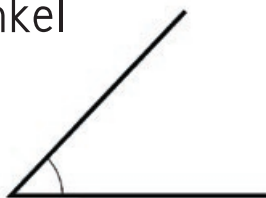
Dessa ord ska du träna

rät vinkel



En rät vinkel är 90 grader.

spetsig vinkel



En vinkel som är mindre än en rät vinkel kallas en spetsig vinkel.

trubbig vinkel



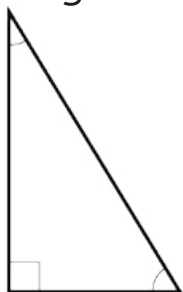
En vinkel som är större än en rät vinkel och mindre än en rak vinkel kallas en trubbig vinkel.

triangel



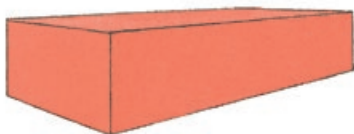
En triangel är en trehörning med tre hörn och tre sidor.

rätvinklig triangel



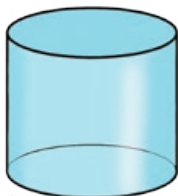
I en rätvinklig triangel är en av vinklarna rät, alltså 90 grader. De andra två vinklarna är spetsiga.

rätblock



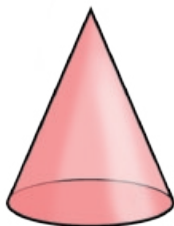
Ett rätblock har en basyta och en höjd. Alla sidoytor i ett rätblock är rektanglar.

cylinder



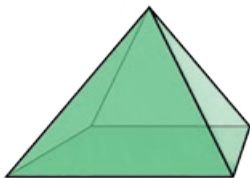
En cylinder har en form som liknar en hushållspappersrulle. (cirkulär cylinder)

kon



En kon har en form som liknar en upp och nervänd glasstrut. Basen på konen är en cirkel. (rak cirkulär kon)

pyramid



Ett geometriskt objekt som bildas av en kvadrat och fyra trianglar. Basen på en pyramid är en kvadrat.

.....

klot



Ett klot är en geometriskt kropp. Ett klot har en medelpunkt och en radie. Klotet begränsas åt alla håll av radiens längd.

.....